

KOCĒNU PAGASTA 1. BIBLIOTĒKA

IESKATS
BIBLIOTĒKAS
TAPŠANAS UN
DARBĪBAS VĒSTURĒ

1923 - 1990

20. gs. 20.-30. tie gadi

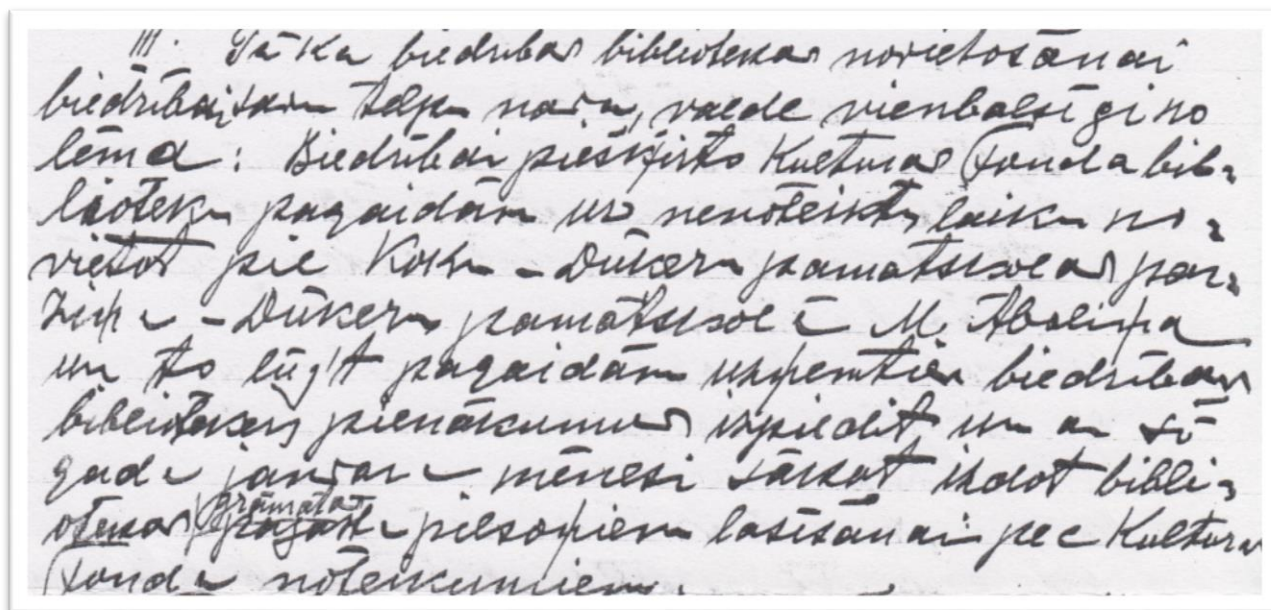
Ziņas par bibliotēkas aizsākumu un pirmajiem darbības gadiem atrodamas Latvijas Valsts vēstures arhīva dokumentos, sākot no 1923. gada, laikā, kad tiek reģistrēta "Koku Izglītības biedrība".

Biedrības statūtos tiek noteikts, ka tā atver tautas namus, klubus, teātrus, muzejus, lasītavas saskaņā ar pastāvošiem likumiem biedrību lietās.

1923. gada 9. septembrī Koku Izglītības biedrības ārkārtējā biedru sapulcē, kura notiek Koku pagasta namā, dienas kārtības 3. punkts ir biedrības bibliotēkas dibināšanas lieta. Sapulce vienbalsīgi nolēmj 1923. gada 23. septembrī sarīkot teātra izrādi ar tai sekojošu Puķu balli biedrības lasītavas nodibināšanas labā.

1924. gadā Kultūras fonds biedrībai piešķir bibliotēkas grāmatu komplektu – 18 pudus svarā.

1925. gada 1. janvāra valdes sēdē tiek nolemts biedrībai piešķirto Kultūras fonda bibliotēku uz nenoteiktu laiku izvietot Koku – Dūķeru pamatskolā. Bibliotekāra pienākumus – izdot bibliotēkas grāmatas pagasta pilsoņiem lasīšanai pēc Kultūras fonda noteikumiem, lūdz uzņemt pamatskolas pārzini Mārci Āboliņu.

Attēlā fragments no 1925. g. protokola nr. 1., 3. punkts, Latvijas Valsts vēstures arhīvs, fonds 1826, 1. apraksts, 487. lieta

1928. gada 8. jūlija Koku biedrības valdes sēdes protokolā minēts, ka bibliotēkai sakrājušies daudz žurnāli un brošētas grāmatas, kuras nolemts nodot iesiet, lai tās būtu labāk izsniedzamas lasītājiem.

1931. gada 31. decembra valdes sēdē protokolēts (LVVA, fonds Nr. 1826, 1. apraksts, 487. lieta): "Ņemot vērā, ka pēc Kultūras fonda noteikumiem biedrības Kultūras fonda bibliotēka katru gadu jāpapildina ar 15% no bibliotēkas visu grāmatu vērtības, kas pa šiem gadiem līdz šim nav izdarīts, bet tagad to izdevīgi izdarīt priekš vairākiem iepriekšējiem gadiem, iepērkot pašreiz lēti pārdodamās grāmatas grāmatizdevniecību kopējā grāmatu tirgū, kurš pastāvēs tikai vēl divus

mēnešus 1932. gadā. Izmantojot šo izdevīgo gadījumu, biedrības valde nolēma: biedrības Kultūras fonda bibliotēku papildināt ar jaunām, lēti pārkamām – pārdodamām grāmatām par 40 latiem.”

Dokumentā “Pārskats par Koku Izglītības biedrības īpašumvērtību, biedru skaitu un biedrības darbību 1923., 1924., 1925.g.” lasāms: “Savā minēto triju gadu darbības laikā biedrība ir ierīkojusi pagasta pilsoņiem brīvlasītavu no vairāk kā 600 grāmatu sējumiem. 1925. gadā brīvlasītavai bijuši 39 pastāvīgi lasītāji, kuri lasīšanai lietojuši 407 sējumus. Lasītavas kopvērtība Ls 610,37.”

Valsts Statistikas pārvaldei sniegtās ziņas laika posmā no 1928. līdz 1933. gadam (LVVA, fonds Nr. 1826, 1. apraksts, 490. lieta) :

- Koku izglītības biedrības Kultūras fonda bibliotēka;
- Dibināta 1924. gadā;
- Vispārēja tipa (pēc grāmatu satura);
- Bibliotēka atrodas Koku izglītības biedrības tiešā rīcībā;
- Lasītava: nav;
- Atrašanās vieta: Valmieras aprinķis, Kokmuižas pagasts, Dūķeru pamatskola;
- Bibliotēka atvērta: sestdienās un svētdienās no 12.00 – 15.00;
- Grāmatas izsniedz uz mājām, katrs lasītājs var ņemt 3 -5 sējumus uz 14 dienām;
- Grāmatas izsniedz visiem lasītājiem;
- Par lasīšanu maksu neņem;
- Bibliotēkai ir divi darbinieki bez algas, ar 1932. gadu 1 darbinieks;
- Bibliotēkas pārzinis Mārcis Āboliņš;
- Dzīves vieta: kokmuižas pagasta Dūķeru pamatskola;
- Nodarbošanās: skolas pārzinis;
- Izglītība: ar pilnām pamatskolas skolotāja tiesībām;
- Bibliotēkā strādā no 1924. gada;
- Bibliotēkā ir autoru (alfabētiskais katalogs);
- Bibliotēka bijusi atvērta:

1928. g. – 75 dienas
 1929. g. – 94 dienas
 1930. g. – 90 dienas
 1931. g. – 95 dienas
 1933. g. – 97 dienas

GADS	IZSNIEGTO SĒJUMU SKAITS
1927	412
1928	411
1929	409
1930	337
1931	256
1932	251
1933	349

- Fonda sadalījums

	SĒJUMU SK.	DAIĻLITERATŪRA	PĀRĒJIE
UZ 1932. G. JANVĀRI	547	302	245

- Lasītāji

	KOPĀ	IERĒDŅI	MĀC. SPĒKI	MĀC. IEST. AUDZĒKŅI	STRĀDNIKI	ZEMKOPJI	PĀRĒJIE
1928	30		2	11	17		
1929	32		3	3	26		
1930	31	4		6	12	9	
1931	22						
1933	21			2	6	12	1

1935. gada aprīlī tiek sākts Koku izglītības biedrības likvidācijas process. Likvidācijas komisija 16. aprīlī sastāda aktu, kurā teikts, ka biedrības bibliotēkas vērtība kopsummā ir Ls 750 un sastāv no:

- Žurnāls “Burtnieks” 1932. – 1935. gads, 28 burtnīcas;
- Žurnāls “Piesaule” 1933. gads, 9 burtnīcas;
- Žurnāls “Daugava” 1934. – 1935. gads, 4 burtnīcas.
- Izglītības Ministrijas Mēnešraksts 1934. gads, 3 burtnīcas.

No 1935. gada 29. oktobra Likvidācijas komisijas sēdes protokola Nr.6: “Šodien Likvidācijas komisija ieradusies Dravnieku mājā pieņemt no Mārča Āboliņa likvidējamās Koku izglītības biedrības bibliotēku, kura līdz šim atradās Mārča Āboliņa glabāšanā”.

1935. gada 31. oktobrī likvidētās Koku izglītības biedrības bibliotēka, sastāvoša no 682 sējumiem grāmatu, nosūtīta Valsts bibliotēkai Rīgā, Čakstes laukumā 2, grāmatas sūtītas pa dzelzceļu 3 kastēs, uzlādējot tās vagonā Kokmuižas dzelzceļa stacijā.

Savukārt Izglītības ministrijas Kultūras fonda dome, konstatējot Koku izglītības biedrības likvidācijas faktu, lūdz iesniegt Kultūras fonda nodaļai atzinumu, kādai vietējai organizācijai biedrības bibliotēka nododama. Seko sarakste starp Kultūras fondu un Koku izglītības biedrības likvidācijas komisiju:

Izglītības ministrijas Kultūras fonda nodaļa → Koku Izglītības biedrībai:

“Kultūras fonda dome savā 1936. gada 15. jūnija sēdē nolēma: likvidētās Koku izglītības biedrības Kultūras fonda tautas bibliotēku piešķirt Kokmuižas pagasta aizsargu nodaļai. Uzaicinām jūs bibliotēku šai nodaļai nodot.”

Koku izglītības biedrības likvidācijas komisija → Kokmuižas pagasta aizsargu nodaļai

1936. gada 13. jūlijā:

“Atsaucoties uz Izglītības ministrijas Kultūras fonda rakstu, ar kuru uzdots Koku Izglītības biedrībai šīs biedrības Kultūras fonda tautas bibliotēku nodot Kokmuižas aizsargu nodaļai, ziņoju, ka bibliotēka nosūtīta Valsts bibliotēkas direktora kungam pēc šīs komisijas raksta Nr.21 1935. gada 31. oktobrī līdz ar bibliotēkas grāmatu katalogu, pēc kura zīmējas 682 sējumi – grāmatas, kur minētā bibliotēka var tikt saņemta.”

Koku Izglītības biedrības likvidācijas komisijas sēdē 1937. gada 15. februārī 8. Valmieras aizsargu pulka Kokmuižas nodaļai tiek nodots arī grāmatu skapis un plaukts, kurus saņem aizsargu nodaļas priekšnieks Ludvigs Gulbis (LVVA, fonds Nr. 1826, 1. apraksts, 492. lieta).

20. gs. 50. – 80. tie gadi

Šajā laika periodā ziņas par bibliotēku saglabājušās visnotaļ skopas, laika ritumā bibliotēka vairākkārt mainījusi atrašanās vietu, mainījušies arī tās vadītāji, iespējams, arī tāpēc ir tik maz liecību. Par tās darbību liecina daži dokumenti, kuri saglabāti bibliotēkā un raksti Latvijas preses izdevumos. 1951.- 1952. gads - bibliotēkas vadītāja Gaida Dzirne. Saglabājusies inventarizācijas akta kopija par grāmatu krājuma pārbaudi. Tajā minēts, ka pārbaude notika Valmieras rajona Kocēnu ciema bibliotēkā, aktu sastādīja Kocēnu ciema bibliotēkas pārzine Gaida Dzirne un Rīgas kultūras un izglītības tehnikuma audzēknes.

Šis akts sastādīts par Valmieras rajona Kocēnu ciema bibliotēkas grāmatu krājumu pārbaudi 1952.g. 21. febr. arī mēs ņemām vērā, ka Kocēnu ciema bibliotēka pārzine Gaida Dzirne un Rīgas kultūras un izglītības tehnikuma audzēknes Lembeiga Biruta un Malceša Antonijs sastādījam šo aktu par sarakstu:

Saskaņā ar 1952.gada 20. februāra līdz 1952.gada 2. februāra iedrošojam grāmatu krājumu pārbaudi Valmieras rajona Kocēnu ciema bibliotēkā pēc inventāra grāmatas.

Pārbaudīti šādi dokumenti:

- 1) Inventāra grāmota Nr. 1.
- 2) Bibliotēkas grāmota fonda iepriekšējās pārbaudes akts sastādīts 1951.gada 31. decembrī.
- 3) Saskaņā ar iepriekšējo un tagadējo pārbaudi no inventāra grāmatas izslēgtas grāmatas, kas - saraksts nav saglabājusies.
- 4) Dokumenti par grāmatu izslēgšanu pārvietojam bibliotēkām nav.
- 5) Dokumenti par grāmatu izslēgšanu dokumenta lasītājiem. ir.

Pārbaudes rezultāti konstatēti:

- 1) Pēc inventāra grāmatas saraksta inventarizācija grāmatu, žurnālu brošūru 2810 (divi tūkstoši astoņi simti desmit) eksemplāru. Brošūras, kas ir rakstītas "Brošūru aparāta lietniecī" nav.
- 2) No šī krājuma agrāk izslēgti pēc akta:
 - a) inventarizācija grāmatu, žurnālu brošūru saraksta 254 (divi simti piecdesmit četri) eksemplāri, bet akta no inventāra grāmatas izslēgtas 683 (sešsimti astoņdesmit trīs) eksemplāri.
 - b) Brošūru aparāta grāmota "Arakstīto brošūru" nav.
- 3) Kopā aparāta lietniecī, kas izslēgtas ir pēdējais 1848 (divi tūkstoši astoņdesmit astoņi) eksemplāri.

★
Pilnīgs klusums Kocēnu ciema bibliotēkā. Ir jau 23. maijs, bet bibliotekare nav vēl šinī mēnesī bijusi nevienā kolchozā. No sarunām izjūtams, ka pati bibliotekare nav apmierināta ar tādu dīkā sēdēšanu.
„Vai tad bibliotekare nevarētu kolchozniekiem piegādāt grāmatas? Vai nevarētu pastāstīt lopu kopējām jaunākās zinātniskās atziņas un labāko pirmrindnieku pieredzi? Vai nevarētu organizēt socialistisko sacensību?“ — jautāju viņai. Bibliotekare atzīst, ka to var un tas jādara, bet ar šādu konstatējumu vien nepietiek. Jāķeras praktiski pie darba.
Lūk, kāda neorganizētība un savu pienākumu neizpildīšana, vietumis arī vienkārša nolaidība sastopama mūsu rajona kultūras-izglītības iestāžu darbā. Nepietiek tikai ar semināru un kultūras-izglītības darbinieku instruktažu. Rajona kultūras-izglītības nodaļai savi darbinieki ir praktiski jāievada un kopīgi ar ciemu padomēm jākontrolē, kā darbs tiek veikts.

Liesma. – Nr.64 (1950. gada 31. maijs)

Grāmatu krājuma pārbaudes akts, 1952. gads

1953. – 1955. gads – bibliotēkas vadītāja Valerija Ozola

Tajā laikā kultūras iestāžu un bibliotēku darbiniekiem aktīvi jāiesaistās cīņā par PSKP CK Plēnumu izpildi. Uzdevumu veikšanai tiek izmantotas visdažādākās darba formas – lekcijas, priekšlasīšana un pārrunas, tematiski vakari, lasītāju konferences un uzskatāmā aģitācija. Arī Kocēnu bibliotēka aktīvi iesaistās propagandēšanas pasākumos. Laikrakstā “Liesma” 1953. gada 22. novembra numurā tā laika rajona bibliotēkas vadītāja V. Ceriņa raksta: “Kocēnu ciema bibliotekares vērtīga ierosme: aktīvu darbu šo lēmumu propagandā ir jau uzsākusi Kocēnu ciema bibliotēkas vadītāja b. Ozola. Viņa organizē lasītāju konferenci par V. Panovas grāmatu “Gaišais krasts”. Lasītāji ļoti iecienījuši šo grāmatu, kurā ar lielu sirsnību autore parādījusi kādas padomju saimniecības lopkopības darbiniekus. Šī konference reizē būs arī lopkopības pirmrindnieku pieredzes vakars, jo šeit piedalīsies Ļeņina vārdā nosauktā arteļa lopkopības darbinieki b.b. Skraustiņa un Tiltiņa, izcilā slaucēja b. Tomšone un citi. Šis sarīkojums pulcinās ne tikai Ļeņina vārdā nosauktā arteļa ļaudis, bet tanī tiks ielūgti arī kaimiņu kolchozu lopkopji un zootehniķi. “

Gandrīz ik dienas Kocēnu ciema bibliotēkā ierodas kāds jauns lasītājs, un kā vienu no pēdējām bibliotekare b. Ozola izrakstīja lasītāja kartiņu ar numuru 332. Kocēnu ciema bibliotēku, kuras fonds ir tuvu 8.000 grāmatām, izmanto kā Ļeņina vārdā nosauktā kolchoza, tā arī auto bāzes strādnieki. Bez ciema bibliotēkas Ļeņina vārdā nosauktā kolchoza kantorī atrodas ceļojošā bibliotēka, kurā atrodas 912 grāmatas.

Lauku darbaļaužu interese par grāmatām ir liela. Lūk, kolchoza sargs Jānis Blūms izlasījis jo prāvu skaitu grāmatu, to starpā visus sava mīļākā rakstnieka – Maksima Gorkija darbus. Čaklāko lasītāju vidū minami arī auto bāzes strādnieks b. Gordejevs, kolchoza lopkopības uzskaitvede b. Ķekse, pensionars b. Iljins un citi.

Bibliotekare b. Ozola savu darbu veic kārtīgi un apzinīgi. Bibliotēkā vienmēr atrodam lozungus un plakatus par aktualām temām. Kā piemērus var minēt vitrīnas «Pret māņticību un reliģiskiem māņiem», «J. Rainis», «Jaunās Ļeņina vārdā nosauktā kolchoza dzīve, un citus.

Bibliotēkā, lai labāk varētu ieteikt jauniznākušās grāmatas, tiek izlikti grāmatu stendi «Par lauksaimniecības attīstības tālākām perspektīvām», «Pielietosim pirmrindnieku pieredzi» un «Jaunākās daiļliteratūras grāmatas».

Vislielākais pieprasījums ir pēc mūsu tautas domu

1954. gada 10. novembra numurā laikrakstā “Liesma” Kocēnu ciema kluba vadītāja Z. Fokrote publicē rakstu “Bibliotēka – lasītāja labākais draugs un palīgs”. Publikācija precīzi ataino tā laika bibliotēkas darbības virzienus un sniegtos pakalpojumus. Bibliotekārs sadarbojas ar ciema kluba darbinieku, gatavo plakātus un lozungus par aktuālām tēmām, vietējā radiomezglā lasa fragmentus no jauniznākušajām grāmatām, izgatavo pārvietojamas vitrīnas. Tolaik bibliotēka atrodas vienā ēkā ar ciema klubu Kocēnu pagasta “Brandeļos”. Ceļojošā bibliotēka iekārtota arī ciema centrā kolchoza kantorī.

un centienu izteicēja Viļa Lāča darbiem – romāniem, stāstiem un novelēm. Viņa «Ciemu pie jūras» izlasījuši ļoti daudz lasītāju, un par šo darbu decembrī tiks organizēta arī lasītāju konference.

«Grāmata ir brīnišķīga spuldze, kas cilvēkam apspīd vistālāko un tumšāko ceļu mūža garā gājumā» – šos latviešu Tautas rakstnieka A. Upīša vārdus b. Ozola labi izpratusi un cenšas izmantot visas iespējas grāmatu popularizēšanā. Ik mēnesi divas trīs reizes no vietējā radiomezglā tiek noraidīti fragmenti un stāsti no jauniznākušajām grāmatām, kā arī sniegts īss satura pārstāstījums no tām grāmatām, kuras bibliotēkā vēl mazā skaitā, bet pieprasījums pēc kurām ir liels.

Bibliotēka ar vajadzīgo literatūru apgādā arī politpulkciņa klausītājus un ievērojamā palīdz ciema klubam, noformējot vitrīnas un lozungus.

Daudz darba ir veikts, bet tā nav robeža, pie kuras apstāties. Biedre Ozola neatlaidīgi meklē jaunas darba formas, lai bibliotēka būtu vēl lielāks palīgs darbaļaužu komunistiskajā audzināšanā.

Z. Fokrote,
Kocēnu ciema kluba vadītāja

Attēlā bibliotēkas pārzine V. Ozola gatavo pārvietojamo vitrīnu “Par lauksaimniecības tālāko attīstību”

pirmrindnieku pieredzi". Minētajā publikācijā arī pirmo reizi parādās bibliotēkas nosaukums – Kocēnu ciema bibliotēka Nr.1.

Kā Kocēnu ciema bibliotēka propagandē pirmrindnieku pieredzi

Pirmrindnieku pieredzes propagandēšana ir svarīga sastāvdaļa bibliotekara darbā. Kocēnu ciema bibliotēka Nr.1 blakus citiem darba veidiem sevišķu vērību piegriež pirmrindnieku pieredzes izplatīšanai. Cenšos kolchozniekus iepazīstināt ar agro-zootehnikas sasniegumiem, lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzi un kolchoza darba organizatoriskajiem jautājumiem.

Lai propagandas darbs kļūtu iespaidīgāks, izmantoju dažādus darba veidus: plakatus, vitrīnas, grāmatu stendus, literāros apskatus, individuālās sarunas, skaļās lasīšanas, lasītāju konferences un pirmrindnieku pieredzes vakarus.

Nesen izgatavoju vitrīnu «Sekosim pirmrindnieku pieredzei», kuras 1. daļā parādīti visas republikas un rajona labākie lopkopības un laukkopības darbinieki, viņu sasniegumi un metodes, bet 2. daļā — mūsu kolchoza pirmrindnieku pieredze. Šajā daļā atspoguļojas tikai Ļeņina vārdā nosauktā kolchoza labākās slaucējas, viņu darba organizācija un metodes.

Otrā vitrīnā ir sakopoti izgriezumi no avīzēm un žurnāliem par temu «Sagatavosim labu sēklu pavasara sējai», «Izremontēsim visas lauksaimniecības mašīnas» un «Papildināsim zināšanas agrotehnikā». Vitrīnā parādīti visa rajona minētā darba veicēji un to metodes.

Kopā ar tautas nama vadītāju pagatavojām dažādus plakatus, kuros atspoguļojām pirmrindas kolchozu sasniegumus, piemēram, plakatā «Puītnkopība — svarīgs kolchoza ienākuma avots», «Sivēnu izaudzēšana cūkkopības fermā» u. c. Visos plakatos parādām labākos atsevišķās nozares sasniegumus, kā arī labākos darba veicējus un viņu darba metodes.

Atsevišķu plakatu veltījām Ļeņina vārdā nosauktā kolchoza darba pirmrindniecei — labākajai slaucējai b. Zēvaldei.

Seit ar skaitļiem un faktiem parādījām b. Zēvaldes panākumus, aprakstījām viņas darba metodes augstu izslaukumu iegūšanā, kā arī parādījām, ko viņa saņēmusi apmaksai par savu apzinīgo darbu.

Lai lasītāji zinātu, kādas jaunas grāmatas iznākušas par pirmrindnieku metodēm, es šo grāmatu recenzijas un apskatus nolasu pa kolchoza radio. Tas ieinteresē kolchozniekus šīs grāmatas izlasīt, piemēram, par piena izslaukuma kāpināšanu, jaunlopu audzēšanu u. c.

Liela nozīme pirmrindnieku pieredzes propagandēšanā ir individualām sarunām. Pienesot grāmatas tieši kolchozniekiem mājā, ieinteresēju viņus lasīt ne tikvien politisko, daiļ- un tehnisko literatūru, bet arī lopkopības un lauksaimniecības pirmrindnieku pieredzes literatūru. Nedaudz vārdos pastāstot grāmatas saturu, kolchoznieki ieinteresējas, paņem grāmatu izlasīšanai un pēc tam līdzīgas satura brošūras pieprasa arī otrreiz. Tā kolchozniece teļu kopēja Olga Reine paņēma lasīt grāmatas, kas attiecas uz jaunlopu audzēšanu, un slaucēja Emma Bogdanova — par mājlopu ālavības novēršanu, slaucējas M. Semules darba pieredzi, brošūru «Tīra piena iegūšana» un citas.

Pienesot grāmatas kolchozniekiem un padomju saimniecību strādniekiem mājās, aiztaupu viņiem laiku, palīdzu iepazīties ar labāko darba darītāju pieredzi. Pienesot grāmatas mājās, palielinās arī lasītāju skaits no kolchoznieku vidus — tagad bibliotēkas lasītāju skaitā ir 187 kolchoznieki. Padomju saimniecības «Tožas» nodaļā «Rieviņās» nav nevienas strādnieku sētas, kur nelasītu grāmatas. Sekojot pirmrindnieku pieredzei, padomju saimniecības strādnieki patlaban izved uz laukiem kaļķi un kūtsmēslus.

Savā darbā izmantoju arī skaļo lasīšanu. Lasot fragmentus no daiļliteratūras grā-

matām, neizmirstu lasīt arī par pirmrindnieku pieredzi, piemēram, no grāmatas «Agronoma piezīmes». Nolasu dažādus savāktos rakstus no periodikas, sevišķi no žurnāla «Padomju Latvijas Kolchoznieks». Minētos rakstus par pirmrindnieku pieredzi sakrāju un uzglabāju, pēc tam izgatavoju pirmrindnieku pieredzes albumu.

Pirmrindnieku pieredzes propagandēšanā izmantoju arī lasītāju konferences. Pagājušajā gadā notikušā konference par piena izslaukumu kāpināšanu ietvēra sevī veselu virkni pirmrindnieku pieredzes sasniegumus un metodes.

Periodiski bibliotēkā izlieku grāmatu stendus par dažādiem jautājumiem, piemēram, par temu «Racionāli izmanto barību». Seit sakopotas grāmatas par barības devām, barības racionālu izmantošanu un tās apstrādāšanu, kādu pielieto pirmrindas kolchozi. Grāmatu stendā «Ko dod kukuruzas augstu ražu ieguvēju posmiem un kolchoziem.

Pirmrindnieku pieredzes apmaiņas vakari labi noder pieredzes propagandēšanai. Pagājušā gada decembrī Kocēnu ciema klubā sarīkojām šādu vakaru. Šā gada martā klubs kopā ar bibliotēku organizēs pieredzes apmaiņas vakaru par temu «Pavasara sējai augstu agrotehniku».

Liels atbalsts pieredzes propagandas izvēršanai ir arī tas, ka ciema padome piešķir bibliotēkai 2.500 rubļu naudas, kuru realizējot, varēju iegādāties daudz grāmatu par pirmrindnieku pieredzi.

Lai vēl plašāk izvērstu bibliotēkas darbu pirmrindnieku pieredzes popularizēšanā, pati sekoju jauniznākušajām brošūrām par šiem jautājumiem, tās rūpīgi izlasu. Sīki iepazīstos arī ar labāko bibliotēku darba pieredzi, lai varētu vēl labāk strādāt un apkalpot lasītājus.

G. Liepiņa,
Kocēnu ciema bibliotēkas vadītāja

1956. gada aprīļa sākumā Valmierā pulcējas Alojās, Smiltenes, Rūjienas, Valkas un Valmieras rajonu bibliotēku vadītāji un darbinieki uz semināru. Seminārs notiek četras dienas, kurās kvalificēti Valsts bibliotēkas un Kultūras ministrijas darbinieki stāsta par citu rajonu bibliotēku darba pieredzi un praktiski apmāca bibliotēku darbiniekus atsevišķās nozarēs. Kā arī semināra dalībnieki apmainījās ar darba pieredzi un iepazinās ar Valmieras rajona un Kocēnu ciema bibliotēkas darbu.

Attēlā Kocēnu ciema bibliotēkas vadītāja G. Liepiņa semināra dalībniekiem stāsta par savu darbu.

A. Pētersona foto

Minētajā laika periodā bibliotēkas tāpat kā visa politiskā un sabiedriskā dzīve bija spiesta pakļauties vissavienības ideoloģiskajām normām. Kā galvenais darba uzdevums bibliotēkā tika noteikta komunistiskās ideoloģijas propaganda. Tā, piemēram, 1958. gada septembrī par godu Ļeņina komjaunatnes 40. gadadienai tika organizēts plašs pasākumu cikls – tikšanās vakars ar jaunajiem Valmieras autoriem V. Tolēnu, M. Bukavu, Dz. Straumi, tālāk seko komjauniešu draudzības vakars, tiek organizēta lasītāju konference par Miervalža Birzes grāmatu “Visiem rozes dārzā ziedi..”

Septembra sākumā ciema biblioteka kopā ar komjaunatnes pirmorganizāciju sarīkoja tikšanās vakaru ar Valmieras rajona jauno autoru apvienības biedriem. Savus dzejoļus kocēniešiem nolasīja Alvars Ustups un Dzintars Straume, bet Dikļu 7-gadīgās skolas direktore Melānija Bukava nolasīja savu nesen uzrakstīto īso stāstu. Ciema klubā koncertu snieguši arī vietējie pašdarbnieki: deju kolektīvs, sieviešu koris un solisti, dalīlasītāji; notikusi lasītāju konference, kurā piedalījās arī republikas prēmijas laureāts, bijušais valmierietis Miervaldis Birze. Komjaunieši izrādīja dziļu interesi par rakstnieka turpmākajiem nodomiem — dramatizēt stāstu «Visiem rozēs dārzā ziedi...» un uzrakstīt jaunu stāstu par fašisma pēdējām dienām Vācijā.

Padomju Jaunatne. – Nr. 206 (1958. g. 18. oktobris)

A. Upīša 80 gadu jubilejas dienai kopīgi gatavojas Kocēnu ciema biblioteka un skola. Par lielā Tautas rakstnieka dzīvi un darbiem pastāstīs literatūras skolotāja b. Vana-ga, bet skolēni savu aktivitāti parādīs lasītāju konferencē par grāmatu «Stāsti bērniem». Grāmatu vitrinā būs izlikti A. Upīša darbi.

Liesma. – Nr. 142 (1957. g. 3. decembris)

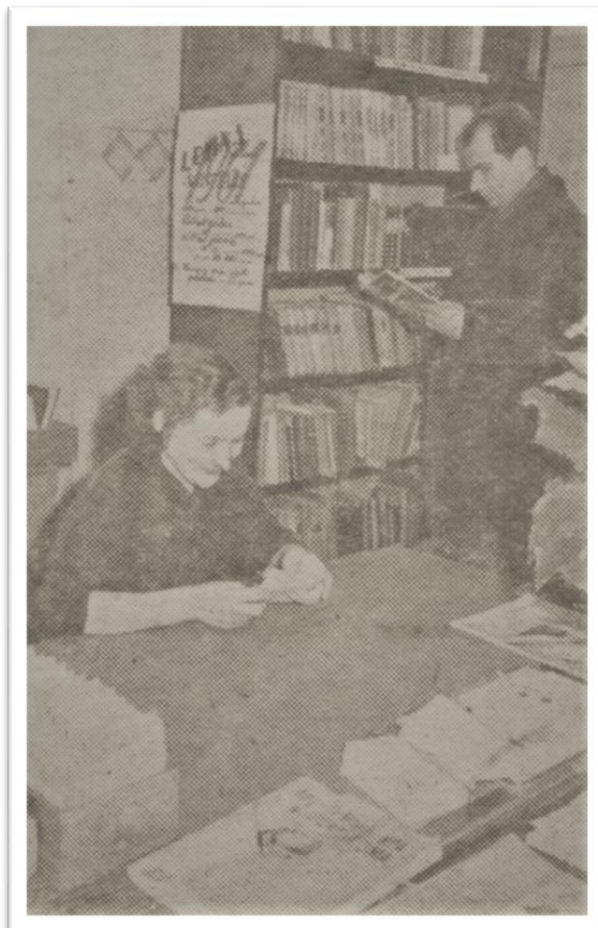
Daži mūsu rajona klubi un bibliotēkas, atsaucoties pēdējiem partijas un valdības lēmumiem, jau noorganizējuši saviem rindiem pasākumu. Tā, piemēram, Kocēnu ciema klubā augusta mēnesī notika vakars — tikšanās ar vecajiem boļševikiem-revolūcijas dalībniekiem, Kocēnu un Matīšu ciemu bibliotēkās izgatavoti stendi par Padomju valsts sasniegumiem 40 gados, noformēta uzskatāmā aģitācija, kas parāda, kā Ļeņina vārdā un Staļina vārdā nosaukto lauksaimniecības arteļu kolchoznieki cīnās par partijas lēmumu izpildi, atspoguļo šo kolchozu socialistiskās sacensības rezultātus. Kocēnu ciema bibliotēkas vadītāja b. Liepiņa un Matīšu ciema bibliotēkas vadītāja b. Eglīte savā darbā parāda radošu iniciatīvu.

Liesma. – Nr. 113 (1957. g. 24. septembris)

No 1960. gada vasaras līdz apmēram 1971. gadam (nav precīzu datu, spriežot pēc publikācijām) par Kocēnu 1. bibliotēkas vadītāju sāk strādāt Kultūras - izglītības darbinieku tehnikuma absolvente Alda Rateniece. Bibliotēka aizvien atrodas Kocēnu pagasta "Brandeļos", vienā ēkā ar ciema izpildkomiteju. Jaunā bibliotekāre strādā ar ierosmi, veic plašu darbu ar uzskatāmo aģitāciju, Ratenieces izgatavotos plakātus, lozungus, tabulas par Ļeņina kolhoza slaucēju darbu, teļkopību un citiem sociālistiskās sacensības rādītājiem izvieto gan bibliotēkā, gan ciema izpildkomitejas telpās. Katru dienu tiek vākti un apkopoti dati par ražas novākšanas gaitu un izvietoti izpildkomitejas telpās. Bibliotekāre uzsāk gatavot albūmu par jaunu tradīciju ieviešanu Kocēnu ciemā, tajā plānots ievietot attēlus un īsus aprakstus. Bibliotēka atsaucas uz aktuālākajiem notikumiem sabiedriski politiskajā dzīvē, regulāri atzīmē ievērojamāko darbinieku jubilejas, organizē fotovitrīnas un grāmatu izstādes.

Atzīmēs A. Brodeles jubileju
16. septembrī pagāja 50 gadi, kopš dzimusi latviešu padomju rakstniece Anna Brodele.
Kocēnu ciema 1. bibliotēka noorganizējusi par populāro rakstniecei literāru vakaru, kas notiks 17. septembrī Kocēnu astoņgadīgajā skolā. Referātu par Annas Brodeles dzīvi un literāro darbību sagatavojusi bibliotēkas vadītāja Alda Rateniece. Iestudēti arī dzejoļi un fragmenti no A. Brodeles darbiem. Noorganizēta plaša grāmatu izstāde.
Ē. Kursā

Liesma. – Nr. 110 (1960. gada 17. septembris)

Attēlā bibliotēkas vadītāja Alda Rateniece, 1961. g.

Jau pēc nepilna gada darba bibliotēkā, vadītāja Alda ir pierādījusi, ka atrasts īstais aicinājums. Aģitbrigādes darbam daudz palīdzējus i bagātā izdoma. Visu acīm tīkami bibliotekāres gatavotie uzskatāmās aģitācijas līdzekļi, plakāti par dažādu tematiku – "Cilvēks iekaro kosmosu", "Zinātne un reliģija" un daudzi citi, Aldai piemīt lielisks zīmētājas talants. Kopīgi ar tautas namu bibliotēka rīko tematiskos vakarus un rakstnieku piemiņas dienas. Pa vietējo radiomezglu un arī uz vietām, visbiežāk Kocēnu astoņgadīgajā skolā, tiek sniegti bibliogrāfiski pārskati. Ieviesti jauninājumi – tiek organizēta čehu kultūras nedēļa.

Šajā laikā ciema bibliotēkai ir trīs filiāles: "Beitēs", Tožu padomju saimniecības Rieviņu nodaļā un Kocēnu astoņgadīgajā skolā. Bibliotēkas telpas un inventārs neatbilst tā laika prasībām. Telpu trūkuma dēļ nav iespējams ierīkot lauksaimniecības kabinetu, talkā tiek ņemta izdoma, lai jau

tā pārblīvētajā telpā ierīkotu nelielu stūrīti lauksaimniecības ziņām. Lai papildinātu zināšanas, A. Rateniece apmeklēja lekcijas Kultūras universitātē, vienlaikus ievēlēja arī par ciema deputāti.

1961. gadā pateicoties bibliotēkas vadītājas aktīvai darbībai, palielinās izsniegumu skaits, jau astoņos mēnešos izsniegts tikpat, cik iepriekš gada laikā. Darbojas ceļojošās bibliotēkas un plaši pielietotas individuālās pārrunas. Sevišķi labs palīgs ir vietējais radiotranslācijas tīkls. Pirmskongresa dienās kopā ar Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības ciema

biedru grupu, ko vada skolas direktors J. Bērziņš, bibliotēka organizē pārrunas par partijas Programmas projektu un citiem aktuāliem jautājumiem. Arī bibliotēkas vadītāja Alda Rateniece strādā kopā roku rokā ar ciema kluba vadītāju Āriju Skuju. Darba gaitas Ļeņina kolhozā abas jaunās speciālistes uzsāka vienlaicīgi.

Abām iestādēm ir kopīgs pasākumu plāns. 1969. gada 25. aprīļa laikrakstā "Liesma" bibliotēkas vadītāja dalās pieredzē:

Attēlā:
A. Rateniece 1961.g.

Attēlā:
A. Rateniece 1971.g.

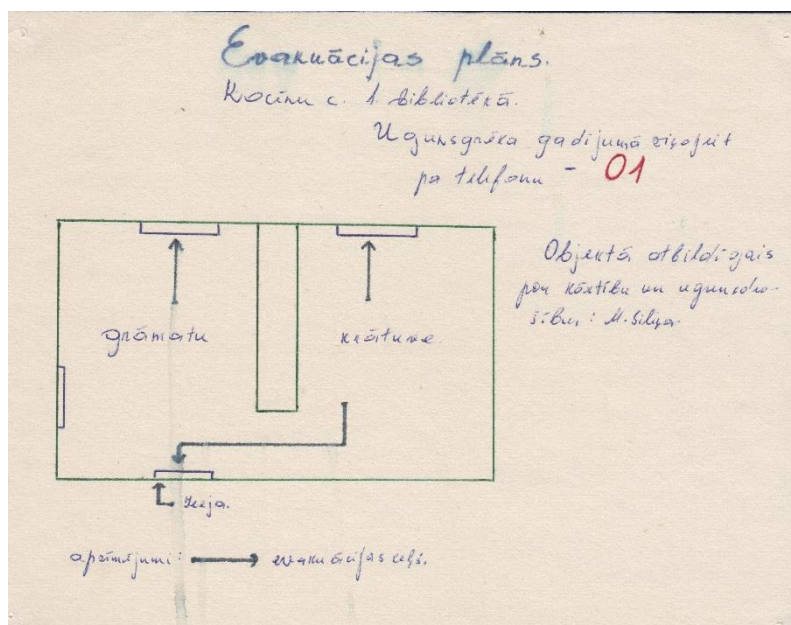

Alda Rateniece, Kocēnu bibliotēkas vadītāja:
— Arī mans darbības lauks ir Ļeņina kolhozs. Palīdzu ciema kluba vadītājam Ārijai Skujai, strādājam roku rokā. Pasākumu plāns ir kopējs, to apstiprinājusī partijas pirmorganizācija.
Biežs viesis bibliotēkā ir pirmais Kocēnu pagasta izpildu komitejas priekšsēdētājs Jānis Krauliņš, kurš vairākkārt redzējis un dzirdējis Ļeņinu. Kluba rīkotos vakaros atmiņas par pilsoņu kara gaitām stāstījis bijušais strēlnieks, ar medaļu «Par droširdību» apbalvotais Alfrēds Zemmers, par Lielo Tēvijas karu — kolhoza šoferis komunisti Miķelis Deģis, par kolektīvizāciju — viena no saimniecības dibinātājam Emīlija Tiltiņa.
Kolhoza kantori iekārtota Ļeņina istaba. Bibliotēkā ir stendi «Kolhozs ar Ļeņina vārdu», «Mūžam nemirstīgais». Iecerēts rīkot tikšanās ar tuvējo rajonu kolhozniekiem, kuru saimniecības tāpat nosauktas Ļeņina vārdā. Domāju, ka tas mums izdosies.
Ikvienā pasākumā, kas veltīts jubilejai, rosīgi piedalās kolhoza radiomezģis. To vada skolotāja komuniste Ausma Olmane.

1970. gados iztrūkst ziņu par bibliotēkas darbību. Pēc A. Ratenieces aiziešanas bibliotēkas vadītājas mainās gandrīz katru gadu. Bibliotēkā saglabājušās statistikas atskaites bez parakstiem vai to atšifrējumiem. Atskaišu veidlapas līdz 1989. gadam krievu valodā, sākot ar 1990. gadu latviešu valodā.

No 1981. gada augusta līdz 1982. gada maijam Kocēnu ciema izpilddomnieka bibliotēkas vadītājas pienākumus pilda Dace Blāķe. Atceras, ka rakstīja kataloga kartītes, kopā ar kultūras darbinieku noformēja telpas pasākumiem, gatavoja dažādus plakātus par tā laika aktuālajiem notikumiem.

1983. gadā bibliotēka un arī izpilddomnieka tiek pārceltas uz Kocēnu ciemata centru Alejas ielā 8, 24 m³ platībā.

Bibliotēkas vadītājas:

1984. - 1985. - Māra Siliņa;

1989. – 1990. - Ināra Skrebe.

Ieskatam dati no Kultūras ministrijai sniegtajām statistikas atskaitēm par lasītāju skaitu:

Gads	Lasīt. Sk.
1978	489
1979	401
1980	180
1981	7
1982	194

Gads	Lasīt. Sk.
1983	200
1984	265
1985	280
1986	258
1987	261

Gads	Lasīt. Sk.
1988	177
1989	212
1990	178

Izmantotie avoti:

1. Latvijas Valsts vēstures arhīvs, fonds Nr. 1826., 1. apraksts, 486., 487., 490., 492. lieta.
2. Kocēnu pagasta 1. bibliotēkas novadpētniecības materiāli.
3. Kalnleja M. Darbu saskaņot ar kolchoziem // Liesma. – Nr. 64 (1950, 31.maijs), 2.lpp.
4. Ceriņa V. Kocēnu ciema bibliotekares vērtīga ierosme // Liesma. – Nr.138 (1953, 22.nov.), 1.lpp.
5. Neticami fakti // Liesma. – Nr.23 (1954, 24.febr.), 4.lpp.
6. Fokrote Z. Bibliotēka – lasītāja labākais draugs un palīgs // Liesma. – Nr.132 (1954, 10.nov.), 4.lpp.
7. Liepa M. Kocēnu ciema bibliotēkā // Liesma. – Nr.13 (1955, 30. janv.), 1.lpp.
8. Liepiņa G. Kā Kocēnu ciema bibliotēka propagandē pirmrindnieku pieredzi // Liesma. – Nr.12 (1956, 27.janv.) 4.lpp.
9. Kocēnu ciema...: [par bibliotekāru semināru] // Liesma. – Nr.44 (1956, 12.apr.), 2.lpp.
10. Krupnovs J. Lauku kultūras un izglītības darbinieku uzdevumi // Liesma. – Nr.113 (1957, 24.sept.), 2.lpp.
11. A. Upīša 80 gadu jubilejas dienai // Liesma. – Nr.142 (1957, 3.dec.), 1.lpp.
12. Vēveris I. Valmieras komjaunieši gaida VĻKJS 40. gadadienu // Padomju Jaunatne. – Nr.206 (1958, 18.okt.), 1.lpp.
13. Kursā E. Atzīmēs A. Brodeles jubileju // Liesma. – Nr.110 (1960, 17.sept.), 4.lpp.
14. Rundēlis G. Atrasta īstā dzīves taka // Liesma. – Liesma. – Nr.55 (1961, 9.maijs), 2.lpp.
15. Egle E. Viena sekmē saistību izpildi, bet otra...// Liesma. – Nr.113 (1961, 24.sept.), 2.lpp.
16. Vairāk degsmes un radošas izdomas : grāmata iet tautā // Liesma. – Nr.122 (1961, 12.okt.), 2.lpp.
17. Kleins A. Un Ņeņins māca mūs // Liesma. – Nr.66 (1966, 24.apr.), 2.lpp.
18. Bambelovska I. Un tevi vairs nesauc "par jauniņo" // Cīņa. – Nr.287 (1968, 12.dec.), 4.lpp.

Materiālu sagatavoja Kocēnu pagasta

1. bibliotēkas vadītāja Aiva Zirne